

УДК 726.8

доктор архітектури **Жовква О. І.**,
Департамент містобудування та архітектури КМДА, м. Київ
glavarch@ukr.net, ORCID: 0000-0002-0086-6774

БУДІВЛІ, В ЯКИХ МИ ЖИВЕМО

Анотація: розглядається питання формування житлових будинків (садиб) для представників творчих професій: митців, архітекторів, акторів, письменників. Наведені рекомендації стосовно оптимального функціонального складу, функціонально-планувальної організації житла із застосуванням ряду принципів, виявлено особливості архітектурно-планувальної організації та загальних композиційних рішень.

Ключові слова: житловий будинок, садиба, апартаменти, функціональний склад, планувальна організація, композиційне рішення.

Сьогодні під поняттям «садиба» розуміється житловий будинок та господарські споруди із прилеглою територією. До складу класичної садиби входять: житловий будинок, флігелі та різноманітні господарські споруди, парк із альтанками, алеями, декоративними водоймами та іншими елементами ландшафтного дизайну. Індивідуальний житловий будинок зокрема та садиба взагалі відображають смаки власника, його культурний та матеріальний рівні. Особливістю садибної культури є те, що внутрішнє та зовнішнє середовище зазвичай віддзеркалюють особистість господаря, його стиль та спосіб життя і тісно пов'язані між собою. Помешкання може розповісти багато про свого власника. Отже, без перебільшення можна зазначити, що садиба - це друге я людини.

Садиба – це не лише архітектурний ансамбль із житлових та нежитлових споруд, алей, терас для спілкування за чашкою чаю, а й явище значно ширшого значення, у якому простежується синтез архітектури, природи, культури, мистецтва.

В останні роки садиба стала предметом особливої уваги: так, спостерігаємо процес будівництва та відтворення так званих «родинних гнізд» – місць для зібрання родини, збереження та примноження традицій.

У даній статті хотілося приділити увагу виявленню особливостей архітектурно-планувальної організації житла для представників творчих та гуманітарних професій. Житлові будинки для представників даних професій повинні надавати своїм господарям свободу розвитку та особистісного зростання, стимулювати творчий процес. Такі житлові споруди повинні

налаштовувати на гармонійний лад. Проектуючи садибу не слід забувати, що вона для власника являється облаштованим для себе, родини та друзів світом.

Зважаючи на те, що представники таких творчих професій, як художники, музиканти, актори, письменники зазвичай мають гнучкий та досить нестандартний графік роботи, при проектуванні житла для них необхідно передбачати ряд автономних приміщень для роботи, які в той же час повинні бути функціонально та візуально пов'язані із загальною функціонально-планувальною структурою житлового будинка. Це можливо досягти завдяки застосуванню при проектуванні принципу «перетікання простору», який полягає у формуванні просторів, що доповнюють один одного, поєднані між собою і, водночас автономні (розмежовуються некапітальними пересувними перегородками).

Створенню особливої творчої атмосфери також сприятиме використання принципу синтезу мистецтв в архітектурних рішеннях житлових будинків: включення вітражних та мозаїчних композицій, монументального живопису та скульптурних груп в інтер'єрі та екстер'єрні рішення, а також застосування гармонічних колористичних рішень.

Так, у проекті **житлового будинка для художника** (рис. 1) застосування вищезазначених принципів виявляється у «перетіканні» простору холу у простір вітальні та майстерню. Простір робочої майстерні візуально відокремлюється від вітальні розсувною перегородкою, яка дозволяє у разі потреби повністю ізолювати її та навпаки [2, с. 4, 10, 18].

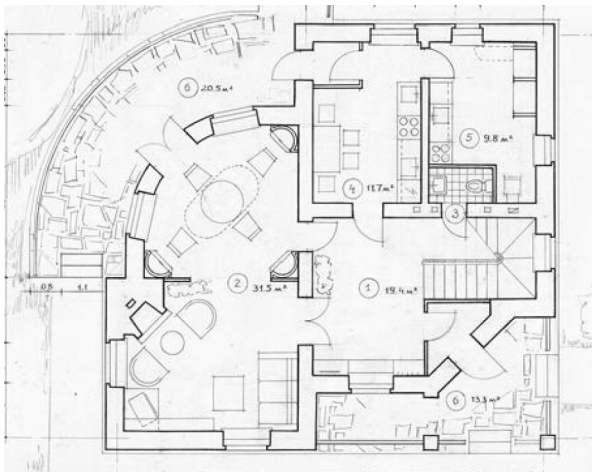

Рис. 1 Житловий будинок для сім'ї художника-реставратора, м. Київ, проект автора

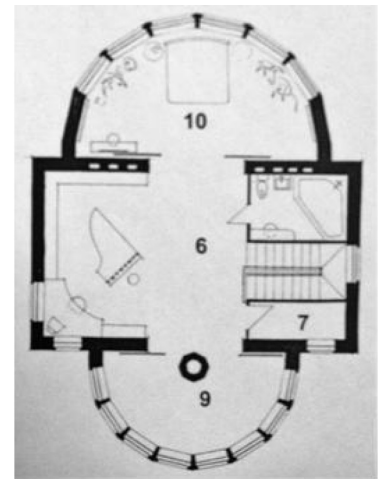
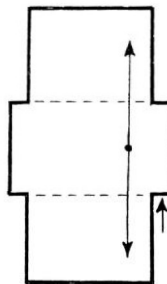
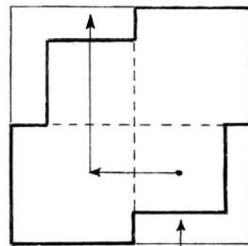

Рис. 2 Житловий будинок для актора, м. Ялта, проект автора

Перший поверх формується з приміщень загального користування: робочої зони – майстерні, вітальні та кухні-столової. На другому поверсі розташовуються житлові кімнати для господарів та гостей будинку.

Також у даному проектному рішенні необхідно відмітити особливе трактування оточуючого середовища (зокрема паркової зони), як продовження інтер'єру житлового будинку, завдяки відкритій терасі, вихід на яку організовано безпосередньо з майстерні. Особливістю даної садиби є те, що пейзажний сад та житловий будинок тісно пов'язані між собою та зі стилем життя власника: паркова зона пристосована не лише для відпочинку, але і для зосередженої інтелектуальної та творчої роботи. Живописні доріжки, ландшафтні композиції з дерева, кущів та квітів, відкриті галявини можуть налаштувати, як на відпочинок, так і на робочий процес [5, с. 158 - 162].

В архітектурному рішенні житлового будинку використано елементи ордерної системи та закладено класичний образ. Спираючись на історичні традиції, перш за все класичної архітектури, використовуючи принцип поступового «розкриття» будівлі, складне формоутворення, вдалось створити досить цікаве та неординарне архітектурно-планувальне рішення та створити образ, що запам'ятовується.

Будинок для актора у м. Ялта (рис. 2) являє собою універсальний простір, який легко пристосувати та перепланувати під ті чи інші потреби, із незмінною (зафіксованою) зоною санітарних вузлів та вертикальних комунікацій [4, с. 42, 51-61, 111]. В об'ємно - просторовій композиції даного житлового будинку архітектурна форма слідує за функцією: у великому напівкруглому просторі розташовано майстерню відкриту у прямокутний простір робочого кабінету (для занять музикою, проведення репетицій, опрацювання сценаріїв тощо). Також даний простір межують із зоною для відпочинку, відокремленою від робочої зони розсувними перегородками. Поруч із майстернею організовано невеличку зону для приготування їжі. Отже, у разі потреби, у даному будинку можна не лише проживати, а і працювати досить тривалий час. На першому поверсі будинку знаходиться вітальня та житлова зона. Додатковий комфорт у житловому будинку створюється завдяки застосуванню панорамних вікон та вітражних вставок, що сприяє єдності житлового простору із оточуючим середовищем, природою.

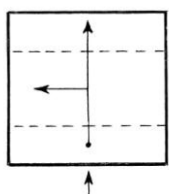
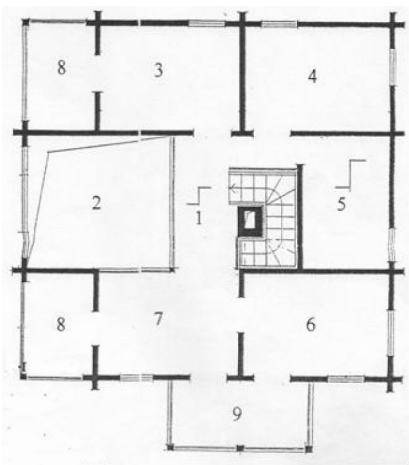

Рис. 3
Житловий будинок письменника, м. Київ

У рішення генерального плану також закладено певний зміст в частині організації підходів до будівлі. Гостям пропонується не прямий короткий підхід до будинка, а доріжка

гнучкого абрису, завдяки чому архітектура житлового будинку поступово розкривається з різних ракурсів і справляє значно більше враження на глядача. Краса «чистих» архітектурних форм житлового будинку і його зручність для проживання та роботи – це основна концепція даного проекту.

Проектуючи **житло для письменника** (рис. 3) слід пам'ятати, що воно обов'язково повинно містити автономну зону для творчої роботи, а також для зону для ділових зустрічей із видавцями, літредакторами тощо, яка повинна бути пов'язана із загальною вітальнею та бібліотекою. У проектному рішенні житлового будинка для письменника у м. Києві центральна кімната із верхнім світлом виступає багатофункціональною зоною для ділових зустрічей, прийому гостей і у разі потреби може бути ізольована від загального простору будинка розсувними перегородками, або бути відкритою у загальний простір. Даний простір функціонально пов'язаний із автономним кабінетом для роботи, бібліотекою, а також кухнею. Особливістю даного проекту, як і двох попередніх, є наявність значної кількості терас та балконів на першому та другому поверхах, що сприяє єдності внутрішнього та зовнішнього простору, робить проживання та перебування в будинку більш комфортним, налаштовує на спокійну творчу роботу, сприяє гармонізації середовища.

Таким чином, проектуючи садиби та житлові будинки для людей творчих професій бажано застосовувати принцип «перетікання простору» будівлі, який полягає у функціональній пов'язаності між собою приміщень різного призначення які є невід'ємною частиною загального творчого процесу та принципу «розкриття» будівлі в оточуюче середовище, що полягає у єдності внутрішнього та зовнішнього просторів, що дозволить створити більш комфортну та творчу атмосферу, збалансувати функціонально - планувальну структури, виділяючи місця для автономної роботи і водночас не відокремлюючи їх від місць загального використання та спільного перебування, а також пам'ятати про застосування різних видів мистецтв як в інтер'єрах так і в екстер'єрах різних будівель садиби.

Список використаних джерел

1. Ваше жилище / М.И.Барановский.- К.: Будівельник, 1987.- 400 с.
2. Гайдученя А. А. Динамическая архитектура: Основные направления, развитие, методы. К.: Будивельник, 1983. 96 с.
3. ДБН В.2.2-15-2005 Житлові будинки. Основні положення.
4. Казбек-Казиев З. А. Архитектурные конструкции. М.: Архитектура - С, 2011. 344 с.
5. Нестеренко О.И. Краткая энциклопедия дизайнера. – М.: Мол. Гвардия, 1994. – 315 с.

6. Стукалов О.К. Благоустройство усадьбы, Киев, «Урожай», 1993 г.
7. Усадебный жилой дом: Пособие настройщику / Ю. А. Косенко, В. И. Романчук, И. Д. Шульгин, В. А. Бугаев; - К.: Будівельник, 1985. – 352 с.
8. Офіційний сайт: www.idealhome.org.ua.

Аннотация

Жовква О. И. Доктор архитектуры. Департамент градостроительства и архитектуры КГГА, г. Киев.

Здания, в которых мы живем.

В статье рассматривается вопрос формирования жилых домов (усадб) для представителей творческих профессий: художников, архитекторов, актеров, писателей. Приведены рекомендации относительно оптимального функционального состава помещений, функционально-планировочной организации жилья с использованием ряда принципов, выявлены особенности и закономерности архитектурно-планировочной организации и композиционных решений.

Ключевые слова: жилой дом, усадьба, апартаменты, функциональный состав, планировочная организация, архитектурное решение.

Annotation

Zhovkva O. I, Ph. D. In architecture, Urban Development and Architecture Department of the Executive body of the Kyiv City Council (the Kyiv City State Administration), c. Kyiv.

Buildings, vere we live.

The article outlines the issue of forming the individual houses (mansions) for art professions: artists, architects, actors, writers. The recommendations are made on optimal functioning of the buildings, functional planning of the houses by using some key principles. The peculiarities of architectural organizing and composing decisions are outlined.

Key words: individual house, mansion, apartments, functional composition, planning organization, compositional decision.